

356.331:37.009.01:355.232-633:378.961(437.132)

**VÝCHOVA VOJENSKÝCH LÉKAŘŮ — SPOLUPRÁCE VOJENSKÉHO LÉKAŘSKÉHO VÝZKUMNÉHO
A DOŠKOLOVACÍHO ÚSTAVU JEP S LÉKAŘSKOU FAKULTOU UNIVERZITY KARLOVY
V HRADCI KRÁLOVÉ**

Plk. prof. MUDr. František KYNTERA, CSc.

Vojenský lékařský výzkumný a doškolovací ústav JEP Hradec Králové

(náčelník: genmjr. prof. MUDr. Jaroslav Vaňásek, CSc.)

V r. 1958 byla zrušena Vojenská lékařská akademie (VLA), i když úkoly formovat a doškolovat vojenské lékaře a řešit vědecké úkoly v oblasti zdravotnického zabezpečení ČSLA v míru a v rozvinuté armádě zůstaly. Na bázi VLA vznikl Vojenský lékařský výzkumný a doškolovací ústav JEP (VLVDÚ JEP) jako pokračovatel VLA v armádě a v civilu byla obnovena lékařská fakulta UK (LF UK). Obě školy navázaly na vše pozitivní, co vybudovala VLA a ještě před ní lékařská fakulta, pobočka UK.

Cílevědomá spolupráce obou škol je právně zakotvena v meziministerské dohodě z r. 1963 (dohoda mezi FMNO a MŠ ČSR). Po upřesnění jmenované dohody v r. 1977 je připravena nová modernizovaná verze, která čeká na schválení.

Hlavním posláním a úkolem obou škol je připravovat pro zdravotnickou službu ČSLA vysoce kvalifikované důstojnické kádry vojenských lékařů, bezvýhradně oddané KSČ a socialistickému zřízení. Cíl výchovně vzdělávacího procesu je závažnou pedagogickou normou, která determinuje obsah studia i ostatní komponenty výchovy a vzdělání. Aby mohl být

uplatněn důsledný způsob řízení výchovně vzdělávacího procesu a zabezpečena jeho efektivnost, bylo nezbytné, aby výchovné cíle byly formulovány konkrétně a precizně v pojmech pedagogiky. Proto v r. 1972 společná komise LF UK a VLVDÚ JEP zpracovala „Profil absolventa LF UK a VLVDÚ JEP“ s uvedením souboru požadavků na výsledek výchovně vzdělávací činnosti. Zpracování profilu posílilo jednotné pedagogické působení obou škol a zvýšilo odpovědnost LF UK za připravenost posluchačů VLVDÚ JEP. Návrh profilu byl všeobecně velmi kladně hodnocen a sloužil za vzor i jiným lékařským fakultám.

Postupem času vyvstala nutnost zvýraznit vojenské aspekty výchovy a právní odpovědnost LF UK za výchovu vojenských posluchačů.

Ke kvalitativně novému stupni ve vývoji výchovně vzdělávacích cílů došlo v r. 1977 a zvláště v r. 1979, kdy náčelník hlavního týlu — zástupce ministra národní obrany, vydal definitivní verzi profilu absolventa VLVDÚ JEP.

Několik stovek posluchačů VLVDÚ JEP představuje citelný živel v prostředí LF UK a tvoří

s civilními studenty integrální součástí fakultního studentstva. Navíc jde o kolektiv mladých lidí ve vojenském stejnokroji, na něž jsou kladeny vysoké nároky v oblasti kázně, pořádku a pořadovosti. Současně je nutno vidět, že jde o příslušníky dnešní mladé generace se všemi znaky pro ni typickými, tj., že tito mladí lidé hledají ve svém okolí hodnoty a vzory, intelektuálně i citově vyžívají, mají vyvinutý smysl pro přímočarou spravedlnost, neradi vidí diskrépance mezi teorií a praxí v občanském životě, mají odpor k formalismu atd. Zkrátka je to kolektiv mladých lidí, jimž se ve značně složitých podmínkách otevírá současně svět moderní lékařské vědy, svět občana naší socialistické vlasti a také svět vojáka z povolání — budoucího náčelníka zdravotnické služby. Celý tento konglomerát vlivů formujících vojenského posluchače z nich tvoří skupinu velmi plastickou, tvárnou a někdy i nevyzpytatelně měnlivou.

Posluchači VLVDÚ — budoucí vojenští lékaři, jsou zároveň řádnými posluchači civilní lékařské fakulty UK v Hradci Králové. Zařazení vojenských posluchačů do dvou výchovných systémů i přes snahu co nejúžší spolupráce a vytváření jednotné pedagogické fronty přináší samo o sobě problémy. Jen samotné prostředí dvou škol klade zvýšené nároky na adaptabilitu vojenských posluchačů, ale i na pedagogickou činnost učitelů obou škol.

Je pochopitelné, a jinak tomu ani být nemůže, že v této složité situaci dochází čas od času k diferencím, drobným konfliktům, které však zatím nikdy nepřesáhly rámec dobrých soudružských vztahů. Nutno konstatovat, že sporné problémy se daří řešit, nepříznivé faktory odstraňovat a další vývoj směřovat ke zlepšení.

Vojenští posluchači studují v dobrých materiálních podmínkách a v prostředí, které svou organizovaností a režimem přispívá k systematickému studiu a k přípravě na zkoušky. Na druhé straně však toto prostředí vyžadováním mnoha dalších povinností v oblasti vojenské přípravy zvyšuje nároky na čas, na hospodaření s ním, což mnoha posluchačům činí potíže.

Z psychologického hlediska je významný i ten fakt, že posluchači VLVDÚ JEP žijí ve velkých skupinách ročníků, kde se většinou formují kladné nálady a pozitivní atmosféra. Sporadicky však mohou vzniknout i negativní nálady s případným odrazem na studijní morálku. Tu a tam se objevuje staronový problém diskrépance v motivaci lékaře a vojenského lékaře. Lékařská fakulta jako civilní vysoká škola svým režimem života zcela přirozeně výrazně nepodporuje pěstování, resp. upevňování, návyků a dovedností pro službu u vojsk.

Spolupráce mezi oběma školami se realizuje především ve výuce, kde LF UK zajišťuje svým pedagogickým sborem základní medicínskou přípravu, ale přispívá i v některých postgraduálních kurzech VLVDÚ JEP. Naopak někteří učitelé VLVDÚ JEP přednášejí na LF UK a zabez-

pečují ty studijní předměty, ve kterých LF UK nemá své odborníky. Dlouhá léta zajišťovali učitelé VLVDÚ JEP vojenskoodbornou výuku na LF UK. Učitelé tělesné výchovy VLVDÚ JEP se účastní jak vedení, tak i organizace výcvikových kursů, případně sportovních přeborů i pro posluchače LF UK. Nejvyšší funkcionáři VLVDÚ JEP jsou členy vědecké rady děkana LF UK. Jeden z vedoucích kateder VLVDÚ JEP je proděkanem LF UK pro pedagogickou a politicko-výchovnou činnost ve výuce. Úzká spolupráce je nejenom mezi odbornými lékařskými katedrami, ale i mezi dalšími složkami obou škol, především při výuce marxismu-leninismu, při výuce cizích jazyků, tělesné výchovy atd. Učitelé VLVDÚ JEP jsou místopředsedy ročníkových rad, členy některých komisí LF UK a kromě gynekologicko-porodnické jsou členy všech komisí pro státní rigorózní zkoušky.

Všechny pedagogické a ideologické konference LF UK se pořádají a připravují v úzké spolupráci s VLVDÚ JEP.

Cílená, po léta prováděná spolupráce v organizaci SVOČ přinesla oběma školám značný užitek a v nejednom případě přispěla k zvýšení kvalifikace po promoci nastupujících lékařů na obě školy.

I velitelé školní jednotky úzce spolupracují s lékařskou fakultou a jejím pedagogickým sborem. Podílejí se tak na morální a politické výchově vojenských posluchačů a mají možnost ovlivnit podmínky pro plnění studijních úkolů.

Je potěšitelné a ku prospěchu věci, že vzájemná spolupráce neprobíhá jenom na těchto institucionálních a smluvním podpisem stvrzených úrovních. Je daleko hlubší a širší, zvláště mezi odbornými pracovníky obou škol. Lze si jen přát, aby dobrá a úspěšná spolupráce mezi VLVDÚ JEP a LF UK v Hradci Králové se i v dalších letech úspěšně rozvíjela k prospěchu obou škol.

Téměř 10 let vycházíme ve výuce posluchačů VLVDÚ i LF UK z plánu komunistické výchovy. Postupně se rozhodujícím článkem komunistické výchovy stává výchovně vzdělávací proces. Na obou školách platí požadavek, aby si každý učitel byl vědom toho, že působí na posluchače nejenom znalostí předmětu, který přednáší, případně zkouší, ale celou svojí osobností, vlastním přesvědčením, svojí prací a postoji.

Trpělivě, systematicky prohlubuje LF UK výchovnou funkci výuky.

Ve vlastním obsahu učiva došlo postupem doby k podstatné změně v tom, že zvláště po zasedání ÚV KSČ v červenci 1973 se prohloubilo uplatňování zásady jednoty výchovy a vzdělání jako stěžejního požadavku socialistické pedagogiky. Převážná většina příslušníků pedagogického sboru na všech katedrách LF UK uznala nezbytnost světonázorové výchovy i v odborné výuce.

V současné době obsah výchovy a vzdělání se promítají ve výuce vnitřního lékařství, chirurgie, neurologie, fyziologie atd. Světonázoro-

vé prvky jsou transformovány do odborné výuky jmenovaných předmětů na velmi solidní úrovni s využitím vědeckých poznatků. Je to umožněno tím, že všichni učitelé LF UK i VLVDÚ JEP jsou zapojeni do vědecké práce, řeší výzkumné i expertizní úkoly, ideologicky se soustavně vzdělávají a v současné době zvyšují kvalifikaci i v odborných kursech pedagogiky a psychologie.

Vnášení světonázorových aspektů do výuky je trvalým programem, který sice pomalu, ale soustavně přispívá ke zvýšení ideově teoretické úrovně odborné výuky. Obě školy tak nenásilně spoluvytvářejí vědecký marxisticko-leninský světový názor posluchačů a ovlivňují jejich socialistické postoje. Tento poznatek je v podmínkách současného ostrého ideologického boje a zápasu o vědomí lidí, zvláště mladých, velmi cenný.

První úspěchy jsou patrné. Světonázorová výchova je kvalitnější, zvýraznila se výchova k socialistickému vlastenectví a internacionalismu. Prohloubila se mravní výchova, snaha upevňovat morální kvality posluchačů. Bojuje se proti egoismu a v poslední době proti lhostejnosti a průměrnosti. Vyžadují se pozitivní morálně volní vlastnosti, jako je obětavost, píle, pracovitost, vytrvalost, odvaha, zásadovost atd.

Učitelé obou škol za roky výchovné práce získali zkušenost, že výchovná práce nemůže být šablonovitá, nesnáší formálnost, vyžaduje trpělivost a cit pro diferencovaný přístup.

Zdůrazňování výchovné funkce výuky také přispělo k většímu sblížení posluchačů VLVDÚ JEP s učiteli LF UK, aniž bylo nutné trpět falešnou solidárností nebo redukovat náročnost.

Střízlivé vyhodnocení jubilejních let potvrzuje, že práce obou škol ve výchově vojenských posluchačů byla úspěšná. Současně však byla velice náročná, nesnadná, nejednou komplikovaná a konfliktní. V každém případě vyžadovala více než běžné pracovní úsilí. Vedle zku-

šeností a znalostí základních pravidel pedagogiky a psychologie vyžadovala notnou dávku obětavosti a zdravého optimismu.

Výchovná práce byla úspěšná proto, že se dařilo vytvářet jednotnou pedagogickou frontu — družné úsilí náčelníků, politických pracovníků, stranických a svazáckých organizací a zabezpečit úzkou součinnost s LF UK v Hradci Králové.

Vzájemná spolupráce mezi LF UK a VLVDÚ JEP trvá, v některých oblastech se prohlubuje a rozšiřuje. Tento pozitivní vývoj je dobrým příslibem do dalších let. Lze si jenom přát, aby se více prohloubila spolupráce stranických i svazáckých orgánů a organizací VLVDÚ JEP a LF UK.

Při střízlivém hodnocení celkové situace je jasné, že obě školy se vzájemně potřebují. Vždyť lékařská činnost, ať léčebná nebo preventivní, je jenom jedna a vychází z principů socialistické péče o člověka. Zdravotnická činnost v armádě má své zvláštnosti organizační i odborné. Ta zvláštnost hradecké lékařské fakulty, že připravuje budoucí vojenské lékaře pro službu vlasti ze dvou pohledů — vojenského i civilního, je jenom ku prospěchu vojenských, ale i civilních posluchačů. Proto se obě školy potřebují, a proto je spolupráce obou škol nutná.

Již bylo konstatováno, že výchovné snažení obou škol přineslo za léta spolupráce úspěch. Při této příležitosti však nutno připomenout, že všechny výchovné úspěchy, kterými přispěly a v současné době přispívají obě školy k obranyschopnosti naší země, k budování moderní socialistické armády a zabezpečení zdraví lidu, nemohou být splněny jenom svědomitou prací obou škol. Bez podpory nadřízených orgánů, zvláště zdravotnické správy hlavního týlu FMNO, avšak i bez podpory rektorátu UK, krajských, okresních a městských stranických a lidosprávních orgánů by nebylo úspěchů, kterých jsme za 25 let dosáhli.